

TELEGRAFUL ROMANU.

Telegraful este de două ori pre septembra: Duminecă și Joi. — Prenumeratul se face în Sabiu la expediția foiei pre afara la c. r. poste cu bani gata prin scrisori francate, adresate către expediția. Pretiul prenumeratului pentru Sabiu este pre anu 7 fl. v. a. ear pre o jumetate de anu 3 fl. 50. Pen-

Nr. 95. ANUL XIX.

Sabiu, în 28 Novembre (10 Dec.) 1871.

tra celelalte părți ale Transilvaniei și pentru provinciile din Monarhia pre unu anu 8 fl. iera pre o jumetate de anu 4 fl. v. a. Pentru princ. și tineri străini pre anu 12 1/2 fl. și 6 fl. Isteriale se plătesc pentru întâi a ora cu 7 cr. sirulu, pentru a doua ora cu 5 1/2 cr. și pentru a treia repetare cu 3 1/2 cr. v. a.

Invitare de prenumerare

„Telegraful Român“

Cu începutul anului 1872, se deschide prin acăstă prenumerare nouă la această foia.

„Telegraful Român“, va fi că și până acum de două ori pe septamana Joi și Duminecă. — Pretiul abonamentului pre anul întregu e:

Pentru Sabiu 7 fl. pe 1/2 de anu 3 fl. 50 xr., pe 1/4 anu 1 fl. 75 xr. v. a.

Pentru și Monarchia austro-unguresca pe anu 8 fl. pe 1/2 anu 4 fl. pe 1/4 anu 2 fl. v. a.

Pentru România și strainatate, pe anu 12 fl., pe 1/2 anu 6 fl., pe 1/4 anu 3 fl. v. a.

DD. abonați sunt rugați să nu întârziă cu trimiterea prenumeratiunilor.

Adretele ne rugăm să scrie curațu, și în locu de epistole de prenumerare recomandăm on. publ. avisurile postale, (Posta-Utalvány. — Post-Anweisung.) că impreună cu spese mai putine și că mai sigure pentru înaintarea banilor de prenumerare la

Editură „Telegrafului Român“
in Sabiu.

Destulu ca certele, — la lucru!

Considerându, că programă passivității de și se ani nu a produs altă, decât scission în năstire, inertie desolatoră de poterile naționale, și neglegere a celor mai vitali interese ale nației;

Considerându că aceste daune simibile numai prin o activitate rezolută se pot repară.

Considerându, că încercările din urma de a se restabili unitatea activității naționale s-au efectuat prin doi—trei passivisti membri ai comitetului ad hoc din Sabiu;

Considerându că disputele jurnalistice între activiști și passivisti din nou au luate un caracter fără acut, din care se poate conchide, că o fusină între aceste două partide — celu putin pentru momentele de satia — e cu nepotintă;

Considerându că periodul legislației prezente se închide în lună lui Aprilie ce vine, prin urmare că năoule alegeri, ce ne stau înaintea usiei, nu potu sa ne mai astre nepregatiti, și de temporii disciplinat; în fine;

Considerându, că e tempul suprem, că activiștii luându acțiunea națională în mâna tutu deodata să-si să lipsesc unu program chiar meritului causei naționale, că și în respectul formei de procedere;

Propună:

1. Barbatii români, ce se tienu de principiu activității, să-si continue acțiunea sea de aci înainte independinte de barbatii, ce s-au pronunțat să se mai tienu de principiu passivității absolute, — să nu se mai lase cu densii în nici o polemica jurnalistică, — iera atacurile să le respingă prin declarări simple de demisire. Cu atâtă mai mare diligentă înse, activiștii voru capacitate pre poporul despre adeveratele intenții, ale activității sele;

2. Barbatii activității prin totu tienurile să se constituie în cluburi respective în comite locali

— macar de aru și cătu de putieni, și să anunță constituirea sea prin jurnalele pronunciate pentru activitate; să discută între sine și să-si formuleze programul activității sele atâtă în privința meritului causei naționale, cătu și în privința formei de procedere. Totu deodata se voru consulta și intrușă între sine în privința candidaților pentru alegerile viitoare.

3. Comitetele acestei locali cunoscute unulu altoră prin anunțarea sea în jurnale, și voru comunică unulu altoră reciprocu, programele și candidații sei, și voru căntă prin corespondența noastră a complană între sine diferențele de opinie.

Totu deodata înse, aceste comitetele locali se voru pune în legătură cu comitetul permanent al nației alesă la 1861/3, corespondind cu elu prin presedintii lui spre a relua conducerea centrală.

Déca comitetul național în responsul său se va declară pre lângă principiul activității, și ca și că a conduce caușa naționale, atunci comitetele locali se voru servi de densulu că de organu centrală în toate ulteriorilor loru acțiuni.

La din contră, — déca comitetul permanent al nației din orice caușă aru și impedeceat la aceea, atunci, și până la încreșterea acestor pedeci — comitetele locali voru alege căte unu delegat, cari se voru intra în la o conferință centrală, de exemplu pre a treia din Craiova în Sabiu unde ei din proiectele programelor locali voru formulă o programă centrală, voru alege unu comitetu centralu sau activistilor, care că organu centrală stăndu în continua comunicație cu comitetele locali voru conduce caușa naționale în genere, și în specie și alegerile alegerilor dieiali.

Destulu ca disputele — la fapte!

Unu activistu.

Limbagiul diuarilor românesci.

Sabiu, în 25 Nov. 1871.

Sub acestu titlu aperu în nr. 90 alu „Gazeta Trans.“ o corespondență din Sabiu, fără datu, carea cam săptămăna, că ou că ou, cu cele-lalte două din „Federatia“ nril 106 și 114, date din Alba-Iulia și din Clusiu. Ora sa nu fia esitu și acătoare corespondență totu dintr-o pena, totu dintr-o fabrică? Se vede că unii omeni, colindându diuariile române dearendulu, începu să-si arată în față maiestria loru. Tote vi suntu în zadaru loru! a inceputu lumea a ve cunoșce, cum se cunoște paserile după penile loru.

Destulu ca în acătoare corespondență nu se spune că de introducere: că incătu pentru diuariile de dincolo, dela congresulu diuarilor români din București, limbagiu brutalu sau cătoru-va foi, aru și lasatu multu din brutalitatea loru; iera incătu pentru diuariile romanesci de dincolo de Carpați dice, că, între alii, a observat mai de une-dile diuariulu oficiosu „Kelet“ din Clusiu în nr. 280, că în acelea insultele personali suntu la ordinea dilei, și că obiectivitatea o asta numai în „Gazeta“.

La acestea a-si observă numai atâtă; că déca „Tel. Rom.“, său alii corespondenți ai lui, și-aru și permisă a se provocă în atari casuri la o foia magiara și inca oficioasa, omenei clicei naru și este unu minutu a-i ingranadi cu epitelele cele mai frumosă și a-i declară în tota lumea de magioroni, guvernamentali etc! Dealtmintrea ni vine a crede, că déca apucă „Kelet“ să cetește la inițiu macar numai articoli anonimi, ei tendențiosi și plini de falsitate din „Gaz. Trans.“, pote aru și mai întârziu ceva cu darea parerei sele de susu.

Dupa cele amintite, urmează corespondența mai departe astfelu:

„Kelet“ are dreptate. Dara iera, déca elu are și distinsu între individu publicu, adeca pusu, înaltat la funcționi de statu, seu bisericesci, și între celu privat, carele pentru faptele sele este responditoru numai lui Domnul și conscientie selo, fera nu și statul, regeloi, ministerului, națunei, seu la vre-unu cleru, sinodu, congresu etc.

Ce va dice ora „Kelet“ și toti omeni de bună educatione, când va călăru diuariu redactat de preoți și organu alu unei eparchii, pasaj că acestea?

„Arendasi ai diecesei“ (pâna la 1864).

„Hei vîpere! vîpere! multu nu veți mai răsuța! Vom u căută de aci înainte, de a nu ve mai calca pre coda, dara — după cum meritati — deadreptu pre ce apu!“ (Mei! adecă moarte?).

„Voi Catilinistilor?“ (Adeca Catilinari).

„Ati bagați în busunari că iuda îscărlotăbulu, a-ți venduți paralele națunei la straini etc.“

„Voi siarlatanilor naționali?“

„Hei lupilor în pele de oia! a venitul temputu să ve demascamă, și tempulu nu e departe, cându națunea cunoșcându-ve în adevărul vostru peru, ve va holla! (?) că pro lupii, a căroru hipoteca a fostu numai pelea de oia.“ („Teleg.“ nr. 89 a. c.)

In acelăsi diuariu dn. Babesiu este omul care mistifică după placu (adeca munte oricându-i place), și preste totu-i condamna morală, provo-čându, că sa și-o schimbe! Nr. 91). Etc. etc.

Acestu felu de limbagiu se numescă în tiere româneșca alu lui Pasván-Oglu și alui Ali-Pasla, cunoscuți de mari tirani și mari mintionosi. Limbagiu vendetă cu pumnariu și cu ciomagiu.

Si sciti dvostra, cine se numescă arendasi ai diecesei, vîpere, catilinari, siarlatani și lupi? Dupa cătu scimu noi, aceia suntu vre-o patru protopopi, cu toate rodenile loru, trei consiliati, dintre cari la doi insă le spusera chiaru chefi loru în 1867, ca Sabiu în ceruse că sa fia pensionati și delaturati din sufluri, ceea ce apoi ungurii au și implinitu cu cea mai mare placere și cu atâtă prompitudine, în cătu pre dr. P. V. nu voie să-lu lase că sa-si implemește nici pucinele luni, pre care le mai avea pâna la implinirea de 33 de ani, pentru că după unu servitul atâtă de obositoriu și supus la cele mai grele responderi, sa-si poată trage o pensiune mai convenabile. Mai sunto și alti mulți, cari trece de vîpere, de lupi, siarlatani și catilinari, adeca toti căi au participat la alegerile asociației transilvane din 1867, și toti cei adunați la Mercurea, uniti, neuniti, fără distincție, căi au votato pentru respingerea cu demnitate a calificabilei legi electorale din an. 1848, în contră căreia români se sacrifică; numai cău unitii suntu distinsi, prin nomenclatura de jesuiti, care place atâtă de multă camarile din Sabiu.

In adevăr, că de bine se adevăresce și aici proverbulu: „omul vede stercul din ochii altoră, dară bârnă din ochii sei nu o vede. Domnii corespondenței din „Gazeta“, nici acum, cădu combatu limbagiu „Tel. Rom.“, nu se potu reteni de a nu suspiciona, de a nu incrimina și de a nu să epitele noile. Sa însemnată bine dnilor! ca limbagiu, ce-lu combateti, este alu d-vosra propriu, și aici furăm constrinsi a ne folosi și noi de elu, după dis'a: „cuiu cu caia“. Au a-ți să-țu, ca ve ve-ți secpă și acum cu ună cu deoare? A trecutu babă cu colacii.

Si apoi d-vosra ore cine sunti? Au nu sunti totu alăten ilostratii, omenei pusă în funcții înalte de statu și bisericesci? si ad nu suntei că atari responsabili statului, bisericoi, vre-unu sinodu, congresu etc?

Incătu pentru Babesiu, „Tel. Rom.“ n-a avut de a face cu întrăgă moralitate a d-sele, ci numai

cu partea aceea speciale, ce privește cauza din cestiu. Apoi dice-veti d-vosra, ca a luă partidu, fără de a fi fostu chiamat, a curmă dispută și a luă posibilitatea incusatilor de a responde macar, însemnădă dreptate, morală?

Ne mirăm, ca mai amestecarei și pre d. dr. Vasiliu în ecăsta afacere, pre căndu dui și dusu de multu din Sabiu. Si apoi incătu pentru densu sa nu sciti ére ceea ce scie teta lumea, ca numai Sabiu a midilociu și denumirea și reactivarea lui? Asemenea se are lucrul și cu cei-lalți consiliari, noi scim, ca Sabiu mai multu le-a ajutat, de cătu te-a stricat. Ce cauza aru fi avutu, că sa le strice?

In fine, in cătu pentru protopopi, nu s'a disu nimioiu in „Telegrafu“ despre patru protopopi din Sabiu. Acăsta iera-si este o apucatura tendențioasă a ómenilor de bunu semiu dupa cunoscute: calumniare audacter, tamen aliquid inhaeret.

In finea acestoră din redactoru alu „Gazetei“ dice, ca nu se poate conteni a nu reflectă aici, ca „cându conduce orbu pre orbu, pericolulu e neevitabile de cadere.“ Nu scim, ce va fi intielegându d. redactoru alu „Gazetei“ prin acestu pasajiu misticu, cam că totu oraculele acelei foi. Dëca cum-va intielege dsea pre cei ce ni se obtrudara de conducatori, apoi dicem si noi, ca bine a nemerit, căci dieu e mare propastia la care adusera acei conducatori nechiamati pre biéti a națiunea nostra.

Dupa acăsta ne provoca pre toti la parasirea patimilor, la vietia nouă, la obiectu etc. Frumose vorbe, dară fără sapte! Noi totu-de-unu amu festu pentru obiectivitate, fratiatate etc. dară pentru cea sincera și nefatiarnie; pentru acăsta vomu si si vomu murí, si credu, ca nimenea nu dede dovedi mai pipaite in privintia acăsta, de cătu locu Sabiu. Inse pote-se ore sustiené buia intielegere si obiectivitatea, pre lângă nisice articuli cum suntu si cei anonimi din „Gazeta“? pre lângă suspitionari, incriminari si căte tôte asupr'a celu mai adictu român cusei nationali? asupr'a aceluia, carele a facutu mai multu de cătu toti pentru națiunea sea, si carele sparse celu d'intâi paretele, muroul celu chinesicu, ce ne despartia de cătra oalătă pâna la 1860? — e alta intrebare, care sciu, ca d. redactoru alu „Gazetei Trans.“ ca toti ai sei nu va fi in stare sa o deslege in favorea loru.

Ce e dreptu nu-e pecatu.

Muresiu - Osiorhei 18/11 n. 1871.

(Urmare.)

No incap in camasi a acestui funinginosu corespondinte pentru ca venerabilu consistoriu metropolitan *) din Sabiu au insarcinata parochii gr. er. a se prenumera la „Tel. Rom.“, prin urmare sta afară de tôte indoiela, ca loi nu-i jace la inima desvoltarea și prosperarea naționale române, ci trebuie sa sia unelă strainilor **). „Tel. Rom.“ au contineutu adese ori articoli plini de invetiatoru și datatori de indreptarii, lucrati de barbati cu sciintie și cu tactu; in acea fóia articoli plini de re-criminati și lipsiti de tota logică, cari nu ajuta, ci strica numai, și cari au umplutu națiunea de rusine intocmă cum umple unu vulcanu ce erumpe din ascunsu pamentului impregiurulu cu cenusia și cu sgura — nu se primește ***) ce e dreptu, și de aceea este ea opositiunalilor unu spine in ochi, cătu ei nu incetăza a o infatișă intelligentiei noastre tinere de fóia ungrésca, scrisa romanesce. —

Aceste impregiurări me scosera din pacientia și me facu sa aretu publicului celitori, ca aici individi din inteligintă nostra, cari injura in foile publice și cu vorb'a, și dau aerulu de nationalisti mari și zelosi, și ieu rol de conducatori, neapti suntu de regula cei mai daunosi intereselor naționali și ale poporului.

*) Vreau sa dici celu archiepiscopescu seu archidiaconu. Red.

**) Recomandare a acăsta audim, ca se face numai acum și din cause rationale, pentru ca se voră publică ordinatiunile consistoriali in trensulu, dară nu din punctu de vedere de partida politica. Provocam de martori la assertiunea acăsta pre acei, de-si putieni, protopresbiteri, cari nu prenumera la „Tel. Rom.“ și pre acei cari ni se spune ca facu propaganda formală in contră „Tel. Rom.“ Red.

***) In tempul din urma amu facutu o mică esceptiune, pentru că sa le punem unor omeni oglindă lor dinainte, și minune! ei s'au spariat de tipul săi asemenea realor și au datu chiote in tôte patru părtele lumiei! Red.

Despre casulu din urma vréu numai a vorbi căci: ce e dreptu nu e pecatu.

Mi vine in minte ca dupa infratirea scinta din Brasovu se publică in unele din diurnalele române o declaratiune din manti apuseni subserisa de „mai mulți“ in contră acelei infratiri, care — infratire — electrisea durerosu pre sasi și mai cu séma pre cei din Brasovu; — de aceea ei se folosira de caracterul „mareldui nationalistu“ român, care mai întâi numi ide'a infratirei sublimă, participă chiaru si la banchetul ei iera dupa aceea alarmă lumea in diurie, ca cu ajutoriul mamelucelor lui sa strice in favorea săsilor fundamentalu acelei infratiri in care posese si elu petri.

Deci sa nu perdemu firul contradeclaratiunei amintite.

In luna lui Septembre a. c. facui o calatoria in acei munti, unde trebui sa facu si trist'a experientia ca pretinsii nationalisti mari, din advocați, si din clerus, si căti-va insi dintre functionari, pre cum suntu de gata a incrusta ca opositionali planurile barbatilor maturi și versati in politica in causele națiunali, pre atâtă suntu de ruinatori cu portarea loru de poporul român din munti! In asta privintia vătăile miserilor ómeni suntu multe, chiaru dela unu parochu română demiu de credincioșu si de respectu audiu intre altele tocmai vorbele astea: sci domnule ce dicu români pro aici? dicu ca sa vine turci seu ori cine numai români sa nu mai sia szolgabirai si advocali ca suntu prea

Acesti munti suntu cu excepțiunea unui număr micu de locuitori de alte naționalități din Zlagn'a, Abrudu și Rosi'a, locuiti numai de poporul român. Acolo nu suntu câmpii intinse pentru productiunea de bucate, locu aratoriu este fare potientu care pentru clim'a cea aspră se poate semena cu cucuruzu si cu grâu de primavera inca numai tardiu si adeseori se intempla de cucurudiu nu se cōce si crudu lu strica brum'a, cum l'au stricatu si in anul asta in luna lui Septembre pretulindenea in acei munti, căta miserii ómeni nu au capetatu din semântia si dupa trud'a loru nici cătu sa ingrasie unu porou. Starea aceluui poporu este de vaierat, căci ei nepotendu produce bucate, suntu siliti a cumpără numai cu bani gata, si a se proveđe pentru iernă, apoi midilöce de a cästigă crucevulu nu suntu. In ver'a acăsta s'au intrebuiti multe mâni la regularea riului din acei munti aproape de Câmpeni si la tajatul de lemn in padurile camerale unde s'au adusu din Baden vr'o 80 nemti că lucratori; dintre cari are sâa-care pre dì dela aerariu căte 2 fl. v. a., mânca și căte o felie de vinu, iera lucratorulu român din acei munti, cari lucra asemenea lucru că acel nemti, li se platesce pre dì numai căte 1 fl. v. a. de-si acesti nemti insusi au disu lucratorilor români „noi nu scim de ce ne au adusu pre noi aici, ca dumneavosira ve priceperi la lucru acesta si sciti lucru mai bine de cătu noi“ Vorbeau pre acolo domni parochi si functionari români ca domnii sasi aplicati in muntii apuseni la padurile erariali de inspectorii silvanali — Forstmeisteri, aru si midilociu aduocerea aceloru nemti loru iubiti, de cari i dore pre ei mai multu de cătu de poporul român in cari traiesc ei in unu si aceea-si tiera, suntu ingrigiti că supusi unui statu strainu sa traga platile cele grase iera locuitorii români din acei munti căti mai potu capetă lucru acolo cu nemtili se capete numai $\frac{1}{3}$ parte că unu nemtiu iera altii nu incapu la lucru de nemti.

Bună intenție si sentiulu de fratiatate a sa-silor facia cu români ne este nouă cunoscuto si in directiunea astă de căndu adusera ei in anul 1844 svabii din Württemberg in fundulu regescu, iera sub absolutismu vr'o 40 de familii boeme in Orestia, intre cari impartira o parte mare de otaru comunulu in detrimentu agricultorilor români de acolo. (Va urmă.)

Brasovu 14 Noemvre 1871.

Comun'a gr. or. din Tientiari, tienatore de fondulu regimentu I granicerescu este forte mănuita de căndu a trebuitu sa faca trist'a esperintia ca este amenintata de a se periclită scola ce a avutu pâna aci. Conclusele representantiei generale a fostorlor graniceri din reg. rom. I adusu in adunarea din 25—29 Sept. a. c. suntu totu atâlea molive, spre ai insuflă ingrigirea acăsta. Si acăsta poate vedea ori cine din conclusele, cu cari tientiarenii nu suntu multiamiti, noi de cam. Sa le véda onorati ceteritori si sa judece insii:

1. Ca se transpune comitetului dreptulu d'a denumi pre invetiatori.

2. Ca scolele, cari deja esista intre graniceri, se delatura ereandu-se in locu de scoli confesionali, scoli comunali.

Amendouă aceste concluse nu suntu basate nici in literă nici in sensulu adeverato alu „Statuteloru pentru representarea, inspectiunea, administrarea, si manipularea fondului scolasticu alu fostilor graniceri din regim. I.“

Dupa cum se vede din titlu statuteloru insusi si anume din § 14 representanti'a generale nu este de cătu unu organu administrativu alu fondului. Aceasta representantia, că ori care alt'a are sa lucre numai conformu mandatului primiu, nici de cum inse nu poate sa dispuna despre obiectele de administrare netiermuritu. Cu atâtă mai pucinu poate representă si exercita representanti'a generale drepturi, cari competu numai proprietarilor. Dëca vomu intrebă cine suntu proprietarii fondului scolaru-granicerescu, apoi responsul apriatu 'lu astă in § 4 alu statuteloru, adeca ca proprietarii suntu fostii graniceri si succesorii loru din cele 12 compagnii impartite in 79 de comune, precum si fostii graniceri husari siculici de naționalitate români din cele 17 comune numite in susu disulu §.

De dreptulu de proprietate a unei scoli se tiene dupa cum este recunoscutu la noi chiaru din partea statului, dreptulu de a alege pre invetiatoriu, prin urmare acestu dreptu compete nedisputaveru si fostilor graniceri ai regim. I,

Acestu dreptu proprietarii nu l'au transpusu asupr'a nimicui, nici nu li s'a denegat prin statute cu altu actu de dreptu. Representanti'a generale ne posiediendu ea insasi acestu dreptu nu l'au potutu strapune asupr'a comitetului, si facându ea totu-si acăsta a comis u nelegalitate. Nici representanti'a generale, nici comitetul centralu nu suntu niciunul mai multu de cătu organe menite numai si numai pentru administrarea fondului, iera scolele că instituite cadu in administrarea acelora organe, de cari se tenu ele dupa natur'a loru.

Din aceste motive comun'a Tientiari, că proprietaria a fondului scolasticu-granicerescu va si protesta cu tota solenitate si energi'a contră acelui conclusu a representantiei generale, prin care i se rapese dreptulu de a-si alege pre invetiatoriul seu, si acăsta cu atâtă mai multu, fiindu ca scola a din Tientiari a fostu si este scola confessionale.

Fondul scolasticu-granicerescu in sensulu § 37. este menit si intrebuiti in două direcționi: 1. de a crea scoli acolo unde nu suntu, 2. de a ajutora pre celea, cari si unde esista.

De ore-ce in comun'a Tientiari a esistat scola, comitetul nu avea decâtă a ajutoră acăsta scola, iera acestu ajutoriu nu poate in nici unu casu sa schimbe caracterul originalu alu scolei de acolo, cu atâtă mui potientu, incătu ajutoriul provine din unu fondu, ai căruia comproprietari suntu si tientiarenii, si fiindu ca chiaru in sensulu art. de lege 38 din 1868 numai acele scoli se privescu de scoli private cu caracterul de scoli comunale, cari suntu insintiate din fonduri neconfessionale, iera nici de cum acele scoli confessionale, cari suntu numai ajutorate. De ore-ce Tientiarenii au firmă vointia de a sustine caracterul confessionalu alu scolei si dorescu că din competitii a loru din fondulu scolasticu-granicerescu sa se ajute acăsta scola că atare, — si acestu dreptu nu li'l pote disputa nimenea — de aceea voru si protesta in contra acelui conclusu a representantiei generale, prin care caracterul scolei confessionale se delatură, si inca cu atâtă mai multu, incătu intentiunea statutelor fondului granicerescu nu este de a schimba caracterul scolelor existente, ci a ajutoră prea carea-care dupa caracterul ei.

Pentru că scola din Tientiari sa remâna confessionale nu e nici decum oprită prin § 39 alu statuteloru, de ore-ce nu este nici o pedeca, că si scola confessionale sa sia supraveghiată de inspectori scolari regesci.

Comun'a acăsta a versat că si cele-lalte multu sânge pre câmpulu de batalie, pâna ce si-a castigatu acestu fondu, si totusi este silita a vedé, ca acestu fondu se intrebuiti că medilociu nu numai spre a schimbă caracterul confessionalu alu scolei ei, dară si pentru a se rapă acelui dreptu, pre care-lu au si cele din urma comune, adeca dreptulu de a-si alege pre invetiatoriu.

Este durerosu a vedé cum comitetul centralu din Sabiu nu respectă nici decom vointă comunei, nu consideră pre invetiatoriul alesu de ea, nu-i slobode lăf'a, impune invetiatori dupa vointă sea, ba ce e mai multu dlu presedinte alu co-

mitelului amenintia ca de nu va primi pre invellatorulu octroatu de comitele, va perde ajutorarea din fondulu scolasticu granicerescu, cu unu coventu: e durerosu si desolatoriu a vedé pre comitetulu centralu facendu dispozituni astfelui, incat aro credo cine-va, ca elu este proprietariulu fondului granicerescu, iera nu fostii grancieri.

La invectivele „Telegr. Rom.“ nr. 87 si urmatori.

Inse dupa toté, cát amu vediut si amu auditu pâna acum, Irbuie sa marturisescu, ca nici „declarantii“, nici „Unii dintre cei atacati“, nici „celu cu cumpen‘“ nu au cutediatu a strembá bateru o litera din acea corespondintia.

Vedeti dara ómenilor — veri-cine veti fi — ce scandalu a-ti provocatu, ce alarmu a-ti batotu, cu cát uratuni a-ti aruncat uasupr'a mea! numai si numai din o supozitioane falsa, din suspitione condamnavere! si apoi déca v'ati si marginintu cel putien la persón'a mea, — dara nu-i intrati in familia si repetiti de atatea ori: „cu totu némulu lui“ Onore vóue!

Cu acestea e-si trebuì sa inchiesc, pentru ca fiindu eu trasu in mordari'a occésta, că Pilatu in Crediu, tient'a acestor'a au fostu orbesce gresita si sagetiele cele veninat au fostu aruncate in ventu — nici acestea nu m'au ajunsu, nici aceleau nu s'au lipit de mine cătu si mai putien.

Inse fiindu ca saptele, sapte remânn in orice impregiurari, me vedu constrinsu a reflecta si la aceleau, cu cari a-ti intentat a me depopularisa.

Eu — dictei — mi-amu luat in agendele mele de principiu conducatoriu „ambitiunea.“

„Ambitiunea séu marirea desierta — dice unu scriitoriu — este nemesarat'a iubire de cinste, de superioritate si de lauda.“

Eu, in casul de facia, nu potu si nici ambitiosu, nici neambitiosu, pentru ca precum v'amu aretatu nu amu nici unu amestecu la elu.

Pre mine nu m'au laudat — pâna acum — nimenea in soile publice nici altmintremi, si eu nu amu pretinsu acésta. S'au zidit in protopopiatulu tractului Sabiu! I. sub conducerea si putienulu meu concursu — si ici colea pote si cu paralele mele — două case parochiali si siese scóle, cari potu fi de modelu si pote si altele mai multe; — A-ti cettu unde-va despre mine veru-una cuventu de lauda in soile publice? Déca a-si fi si a-si fi fostu postitoriu de lauda, ore n'asi si potuto lasa sa me trimbite in lame si sa me inaltie cu laude.

Iubitoru si venotoriu dupa cioste? Nici odata.

Iubitoru si venotoriu dupa superioritate, dupa demnitati, titule etc.? Si mai putien.

Eu amu portat totu-de-un'a si portu unu oficiu forte modestu si subalternu; fostii mei scolari suntu astadi superiorii mei, si eu nici odata n'amu cartitu, amu fostu si sum multiamitit cu sòrten mea, si voiu sci sa fiu si in venitoriu ori carea va fi aceea.

Totu eu sum adosu in combinatine si in referinta cu „unu geniu scapetatu“ si cu „unu altu pacatosu bancrotatu“. Cine voru si aceia, căror'a din parte competente (?) li se da astu-feliu de testimoniul de qualificatine? nu sciu. Trebuie inse sa marturisescu cu parere de reu, ca dupa mine, geniu mai scapetatu, de cătu autorulu paschilului din „Telegrafulu Romanu“ nr. 87, 88, si 89, nu pote fi altul, apoi ca pre acel'a éeu pre aceia, nu-i cunoscu si n'amu de a face cu ei; iera opera mai desperata si mai bancrotata, de cătu caus'a cea din cestiune, aperata cu atari arme, iera nu pote fi alt'a. Eu cu toté si toti acestia, nu amu nici unu amestecu.

Amu ajunsu sa trecu la intrebările 1, 2, 3, 4 si 5, puse — ce e dreptu — celor „Mai multi“ dara, precum arata figur'a, totu la adres'a mea, de óre-ee aceleau contineau sapte, ce mi se impata mie.

Mai inainte inse me veda necessitat a premite urmatorele:

Domnii „atacati“ si celu cu „cumpen'a“ me punu pre mine cu totu némulu meu ca pre unu autocrato, ca pre unu usurpatoriu alu bisericiei séu alu archiepiscopiei nostra, carele in tempulu servitului meu de 26 ani n'amu facutu alta, sara amo jesuitu si amu pradato, si in nemodeslu si reutalteloru si uita, ca pozitioane ce amu ocupat eu, au fostu totu-de-un'a si este si astadi subalternu.

Déca aru sta assertiunile vostre domniloru! — precum nu stau — cogelatati ore, ca in alu cui capu s'aro trage toté aceleas?

Nu sciti ca o snta de anomalii in o parte, nu justifica pre o anomalia*) in alta parte?

Déca e adeveratu ca toté ssemendările schiopaleza, apoi acele ale d-vostre nu numai suntu schiopé daca mute, surde si órbe.

Cá sa justificati o anomalia afirmata si sustinuta de altii, ba recunoscuta si de voi insi-ve, incarcati asupr'a mea mai multe anomalii si ve credei indreptatili a face conclusiunea a majori ad minus.

Cá se ne orientamai bine, sa vedem deci ce insémna coventulu anomalie?

Anomalia insémna „abatere dela regula, dela lege.“

Asá dara totu ce sta in opositione cu o regula, cu o legă sustinatore, este anomalia, ilegalitate, iera ceca ce consuna cu regul'a este regulatitate si ceca ce nu sta in opositione cu vre-o regula, legă positiva, nu pote si anomalia.

Deci

la 1. Este regula generale**) ca nimene mirénu nu pote si profesor in institutile clericali, sara numai preotu săntitu. Deci preot'a protop. Hanni'a — sara parochia — că profesor in institutulu clericalu, tocmai asi că si a tuturor colegilor lui — cu domni'a lea dimpreuna die Redactoru! — nu numai nu este anomalie, ci din contra este regularitate.

la 2. Unde nu esista lege, nu pote si vorba de calcarea legei, unde nu esista regula, nici abatere dela regula nu pote fi.

Deci neesistându legă séu regula, carea sa exprésca ca unu profesor sa pote si totu-deodata si protopopu, ba fiindu chiaru regula dictata de necesitate, că toti protopopii nostri — că sa nu péra de fome — sa sia si suntu totu-deodata si parochi; impregiurarea sapta, ca protopopulu Hanni'a este totu-deodata si profesor, nu numai nu este anomalia, ci este, conformu regulei generale dictate de necesitate si de impregiurari.

Dara se face provocare la legea decretata de sinodulu din 1870 despre „incompatibilitatea acu-mnlarei oficelor bisericesci“. Legea acésta pri-vese in tâi iu pre domnii asesori consistoriali salarizati, a deo'a inse amu avutu ocasiune a vedé, ca tocmai acelu preaonoratu membru alu sinodului din 1870, carele s'au ostenu strigandu: „incompatibilitate neconditionata, — asesorele consistoriale nu potu fi totu-deodata si parochu“, cando an fostu sa se aplică legea la elu, s'au declarat, ca nu potu primi asesoratulu sara parochia, si este astazi cu amendou. — Eu de acésta din urma nu me miru pentru ca sciu si voiescu a tien cont de impregiurările tempului si ale loenlui; trebuie inse sa me miru pentru ca acelu domn, pentru cen din tain, de óre-ee elu in susținerea principielor se le aducerea legei au avutu in vedere numai pre altii si acum acea lege, la carea lui iau fostu greu si cu scadere a se supune, voiesce a o estiude la mine.

Totu consecintia si moralu!

La 3. Pâna la introducerea statutului organiu in an. 1870 n'au esistat §-lu 112 din acelu statutu, n'au esistat lege regulatória de referintie de rudenia intre asesori consistoriali. Asá dara siederea socrului Badila cu ginerele Hanni'a la un'a si aceea-si méso verde in aint de estatu-tulu organiu n'au fostu anomalia ci o ne-cessitate fara nici o calcere de lege, care necesitate déca unii dintre domnii „anomalisti“, pre la anul 1854. n'arn si fostu prin scólele normali, iera astii dupa 1848 nu si-aru si cautat in statulu civilu chivernisela mai avantajiosa de cum li promit de atunci serac'a reverenda si camilasca — s'aru si potutu dora suplini prin domniele sele.

Dara domnii „atacati“ si-au uitat sa inseamne si salaryele ce le-ee trasu socrulu cu ginerele că asesori consistoriali? Apoi domniloru! a lucră socrulu cu ginere gratuitu, creda — ca nu numai nu e anomalia, ci meritu.

Aretati dvosra unu singuru saptu, unu singuru actu severisit de mine si socrulu meu — cătu amu fostu la olalta că asesori consistoriali; cari aru si

*) Care anomalia? Noi asiá amu intielesu pre unii din cei atacati ca ei numai pre lângă supozitioanea aru si fostu o anomalia chirotesirea din cestiune au facutu o paralela; noi inse nu gasim in cesta din urma anomalia.

**) Aici era bine sa se aplică unu canonu.

sientito spre reula bisericei, scólei séu alu unicu-lui particulariu.

Protopopulu Hanni'a au administrat diece omă avearea episcopiei si archiepiscopiei, sara a fi cugelat bateru la vre-o remuneratie.

Vi stau inainte cărtile si compotele, urezti unu singuru cruceriu defraudat si a poi strigatica v'sumurit uvac'a deslabă, de nu vi mai pote dă remuneratiun — fara numai cu sutele. Mie nu mi s'au furat nici uno cruceriu precum s'au furat altor'a mii de florini!

Pre Protopopulu Hanni'a nu l'au despartit „Statutulu organicu“ de socrulu seu dela mes'a verde; pentru ca „Statutulu organicu“ s'au introdusu definitiv in 1870 si protopopulu Hanni'a au esit in consistorius de buna vol'a lui in 10 Iauru 1864. — Ca protopopulu Hanni'a au fostu epitrop in 1870/71, acésta au fostu nu in contra, ci dupa „Statutulu organicu“ alesu de sinodo.

Aestea aru si anomalie protopopulu Hanni'a in contra căror'a nici domnii „atacati“ nu s'au deschisu pâna acum gura. Mare generositate! Dara mai suntu inca si alte anomalii si peccate de protop. Hanni'a in contra căror'a iera cei „Moli“ nu si-au deschisu gura si n'au scrisu nimică, pentru ca

la 4. Protopopulu Hanni'a in 1864 si 1868 au vorbitu si s'au luptat uvinicese si contra §-lu care opresce rudenile pâna la 4 resp. alu 6 gradu, iera

la 5. Cando cu stramutarea Seminariului protopopulu Hanni'a au voit u sa injumetatiesta Seminariulu in folosulu seu.

Vedeti domnilor „atacati“ cătu de greu este a stocca apa din pétro, cătu de órba este neutatea si invidia si cum de amaro se pedepsesc ele presnesi. Dara nu vedeti rogu-ve, ea déca lupta mea din 1864 si 1868 si vointea mea cându eu Seminariulu cari toté stau altimtrea — n'au rezistit; au trebuitu sa sia cine-va, carele si-ou deschisu gura asupra-si in contra vorbirei si vointei mele, si asia s'au facutu altimtrea decumu m'au luptat si amu voinu en? Si voi totusinu ve-siiti de voi insi ve-a denontia publicu si acesea, ca pre unele onomali in contra căror'a nimene nu si-au deschisu gura!

Frumosa caracteristica! ca voi si vorbele, si eageletele si vointea, descoperiti si discutati in adunari publice, acum dupa optu ani ve incordati ale califică de peccate, de anomalii si ilegalități!

No ve potu urmar si departe in toté cátte a-li versat si a-ti improscutu asupr'a mea, ca asia pré multu amu statu de vorba cu voi.

Déca voi ve provocati la opinionea publica; si eu.

Déca stati si apelati la sinodo si congresu; si le asteptu pre acestea cu satia senina, cu inima linscita si cu conscientia curata.

Déca deplangeti scandalulu, eu mai multu de cătu voi, dara acésta va căde si sa cada asupr'a acelor'a, cari l'au causat.

Vorbili de moralitate si de concordia? Apoi domnilora! Moral'a d-vostre si semene de concordia le-ati pus negru pre alb in serierile noastre din „Telegr. Rom.“ nr. 87, 88 si 89 etc. onulu Douăncui 1871. — Pestra-ti le si le cete in intervale mai lucide si ve-ți edifică!

Un'a inca amu sa moi adangu.

D-vostre portati in gura si ve glorificati eu constitutiunea si libertatea bisericesca. A-siu voi deci sa sciu dela d-vostre că dela ómeni competenti carii stati in fruntea afacerilor bisericesci, si cari că atari — de nu cum-va ve tieneti dejă de slapani ai bisericei — trebuie sa siti vigilii dreptorilor constitutiionali si ai libertatei bisericesci, a-si voi dico sa sciu, ca ce intielegeti d-vostre sub constitutione si libertate bisericesca? pentru că déca o interpolatione — drépta, nedrépta — facuta de mai multi si ai bisericei in o causa publica bisericescă, v'au potutu infuriá, de a-ti săritu că nisice torbat, a-ti datu nevala si a-ti incercat a sfasiá totu ce v'au esit inainte; atunci vai si emarai de aceea constitutione si libertate bisericesca, care va inflori sub domn'a vóstra. — Rele prospete!

dara „Bunu e Ddieu!“ dice romanul. *)
Sabiul, in 20 Nov. 1871.

I. Hanni'a,
prot. prof. si directori.

*) Tote suntu bune, numai interpolatione facuta a fostu cam necostitutiionale, pentru ca d. e. alusionile la archimandritul din Lodosiu etc. esu din quadrele interpolative si trecu la cele ale bateriei de joc, si dupa simpla nostra parere, in intielesulu legitora morali, astfelui de alusioni trebuie lusate afara din „interpolatione“. R.

(Nu am urmarit tăcute aliniele cu observările, mai cu deosebire nu pre acela ce privesc pre „unii din ei” atacati.“ Amu rugă pre cesti din urma că deca voru mai ave de disu ceva sa fia cătu se poate de scurti in vorba; căci scim cu toili proverbiul național despre vorba multa. Red.)

Circulariu min. Andrassy.

V i e n n a, in 23. Novembre 1871.

Majestatea Sei imperatulu și regele a demnata a me denumi de ministrulu seu pentru afacerile straine.

Incepându la problem'a, carea vine a-mi fi increditata prin vojint'a augustului nostru stăpân, sum indeplinu consciu de greutătile, de cari este impresorata.

Suntu totu-si dōne cause, care mi permitu a intreprinde cu incredere indeplinirea missiunei, carea mi s'a incrediniat.

Prim'a e credint'a absoluta, cebo amuin vitalitatea si poterea monarhiei austro-unguresci, carea, astazi mai multu de cătiori si cāndu, se privesce de o trebuinta si necessitate pentru bueu-brolu europen si de un'a dinogarantie indispensabili pentru peceea generala.

A dō'a e, ca, dupa convinctiunea mea cea mai intima, politica de urmatu mi-e nerevocabilu presemnata, precum a fostu acēst'a si predecesorul meu, prin interesele vitali ale imperiului insusi.

Acēst'a politica e o politica de pace, corata, frâncă si firma.

Pré importanta de a-si cercă missiunea sea arirea de cătu in sine insusi, — pré mare prin extinderea sea de a ave lipsa de o marire de teritoriu, imperiulu austro-ungurescu nu va potē ambiciună nici o extensiune a limitelor sale astu-felin, că sa fia dificilu a indice o sporire territoriala Ȣresi-care, carea sa nu devina mai multu o sunte de incréature pentru ambele parti ale monarhiei.

Nu e extensiunea, ci poterea imperiului, pre carea trebuie sa nisuumu a o adaoge, punându in activitate desvoltamentulu resarselor prodigioasa, de care dispune.

Emolumintele ce ni le va pastră resbelul celu mai fericu nu voru tieni nici cāndu cumpăna eu acele, ce ni le permitu a culege mersulu progresivu a unei prosperităti, a cărei aventu n'a fostu nici o singura clipita oprită chiaru prin unu situ de crise interiore.

Dificultătile, cari le-a percorzu si le percurse inca monarhia, dificultăt cari de altmintera nu suntu de cătu conscientiale naturale a unei mari transformări, se voru impucină din dī in dī, acēst'a o potemu speră; daru ele nu voru dispate fără a lasă unu certu antagonismu in tendinție, o certa exacerbatiune in spirite. Eu sum convingu, ca aceste simtieminte voru face locu la o apreciatuine multu mai ecuitala a intereselor generali ale monarhiei; daru noi nu ni potemu măguli de o obtinē acestu resultat in unu iempu nu pré lungu, deca nu ni va fi posibilu a preventi complicatiunilor din afara, cari, traganându consolidares pacei interne, vinu a impedecă videile conciliatrice si mersulu firmu si stabili a guvernamentului.

Marginile politice definite astu-modu monarhiei prin interesele sele irecusable se asta, cu despre aceea nu me indoiescu, in cea moi perfecta armonia cu voturile celoru-alte poteri cari tōte simtu lips'a imperiosa de a asecură, dupa teribilele sguaduri, prin cari a trecutu succesivmente Europa in cursulu anilor din urma, generatiunilor de facia Ȣasi crâncenu cercetate un'a eră de pace si securitate.

Eu vi-amu semnalatu prin aceste principalele motive, cari trebuie sa me deoblige a nu me abate dela calea urmata de eminentele omu de statu, căni amu onoreea a-i succede. De aceea nici nu astu de lips'a in momentulu, in care intru in functiune, a modifica instructiunile generali cu cari sunteti provediti, si domniale Vostre. Ve vezi conformă numai intențiunilor mele continuendu a le tieni de cincosur'a conduitei loru Vostre.

Dându-Vi voia a face intrebuitarea de depeșa prezintă carea credeti a Vi fi convenabila, nu voiescu a terminé fără a constată satisfactiunea ce o semtiu de a fi de aci incolo cu domniele Vostre in referintia de afaceri.

Mi place a speră ca domniele Vostre veti bine-voi a-mi imprumută concursulu domnieloru Vostre devotatu spre a-mi ajută a indeplini problem'a, carea mi s'a asemnatu prin increderea M. S. imperatului si regelui. Ve rugu a-mi crede ca in ce me privesce pre mine, eu nu voi intrelasă nimicu spre a-mi căscigă titluri la aceea incredere si la aceea slima de carea s'a bucurat uo atât dreptu predecesorului meu la acei, carii au statu sub conducerea sea.

Primiti dle etc.

Atu Andrassy. An 1871 Decembrie 1871.

Concursu.

Pentru ocuparea vacantei statuni invetatoresca din comun'a Petreni cu alturat'a comun'a Tolti'a se scrie concursu pâna la 5 Dec. 1871.

Emolumintele suntu:

250 fl. v. s. leşa anuale platile in rate — cortelu naturalu si lemnele debuinciose.

Doritorii de a ocupă acēsta statune au a-si asterne cererile loru in sensulu „Statutul organicu“ la scaunulu protopopescu alu Oresciei — arenda ca au invetiatu 4 clase gimnasiale si cursulu pedagogicu seu clericalu.

Orescia 22 Nov. 1871.

Nicolau Popoviciu,

(2—3) protopopo.

Concursu.

Pentru ocuparea parochiei vacante Heghigu, in tractulu protopopescu alu Heghigului, statatore dia 114 familii, se scrie concursu pâna la 5 Decembrie 1871., in care di va fi si alegerea de parochu.

Emolumintele suntu:

1. Casa parochiala cu dōua incaperi, camara, siura, grădină casei si 3 1/2 holde aratura.

2. Venitulu stolaru iudatinatu, si dela 80 famili si ferdelu grāo, dela 22 familii cāte o ferdelu cucurudiu si dela 12 familii cāte o jumetate ferdelu cucurudiu apoi dela cei cu vite tragătoare unu caru de lemn.

Doritorii de a ocupă acēsta statune au sa asterna concursele loru instruite in sensulu statutului organicu, la scaunulu protopopescu in Brasovu pâna la tempula presiptu.

Brasovu 13 Novembre 1871.

Cu intiegerea comitetului parochialu.

Ioanu Petricu,

(2—3) Protopopu.

Anunciu.

La oficiulu comunulu din Vale se esla o vaca cam de vr'o 7 ani de betrâna de o statura mica, veneta in peru, gasita pre otarulu comunei fără stăpân. —

Pagubasiulu adeveratu se pote insinuă la oficiulu comunulu, dela care si-o pote primi pre lângă o rebonificare pâna in diu'a de 18 Decembrie 1871 c. n.

In casulu neaslărei stăpânlui, vac'a se va vinde in 18 Decembrie 1871. c. n. prin licitație in tergulu Selistei. —

Vale, in 30 Novembre 1871.

Nicolau Resoiu,

Antiste comunulu.

Edictu.

Susana nascuta Dimitrie Susiu de religiunea gr. or. din Vulcanu, care de mai multu tempu a parasit u necredintia pre legiuilu seu barbatu Georgiu Tataru totu din Vulcanu, se citéza prin acēst'a a se infalisiá inaintea subscribulu scaunu protopopescu pâna in terminu de unu anu si o df dela datulu de Iosu, căci altmireala, procesulu divorziu intentat de barbatulu seu, in contra-i, se va decide si in absentia ei, in sensulu canonelor su bisericu.

Zernesti in 1-lea Octobre 1871.

Dela scaunulu protopresbiteralu alu Branului, imib ob nescrisu statutuse lecias. I. Metianu, — (2—3) si sigurul aindu no si Protopopu.

Edictu.

Acesentie Laseu, carele aprópe de doi ani, au parasit cu necredintia, pre legiuilu lui sociu nascula Rafira Zacheu Sócea, ambii de religiunea gr. or. din satulu Coman'a de susu, — in districtulu Fagarasiului, pribegitulu barbatu se citéza prin acēst'a, că in terminu de unu anu, dela datulu de fatia, sa se presentedie la subscribulu scaunu protopopescu; căci la din contra, si fără de elu se voru otari cele de lege prescrise, la cererea susu mentionatei actore. —

Fagarasiu, 8|20 Octobre 1871.

Forulu matrimonialu gr. or. alu Fagarasiului Laseu, imib ob nescrisu statutuse lecias. I. Petru Popescu, — (1—3) protopopu.